

І. І. Гончар, канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту в АПК,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ В АУДИТОРСЬКИХ ПЕРЕВІРКАХ

In the article the analysis of legislation of Ukraine is conducted in relation to conducting of verifications of public accountants on enterprises. It is found out, that conducting of audit will outvalue on industrial enterprises, than on the enterprises of agriculture. Certainly circle of enterprises for which an audit of the financial reporting is obligatory only one time per three years.

Ефективність використання капіталу підприємств відбувається в разі належного контролю організації за ним. Задля підвищення ефективності використання капіталу та для підвищення довіри до підприємства, його власників, для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, потрібно мати повну, достовірну та неупереджену інформацію про фінансовий стан підприємства. Таку достовірність та повноту можна досягти періодичними аудиторськими перевірками або проведенням комплексного аудиту підприємства. В Україні ринок таких послуг досі вважається нерозвинутим. Особливо це стає помітно при вивченні системи аудиту в аграрному секторі економіки.

Необхідність суспільного незалежного контролю функціонування підприємницьких структур недержавної форми власності в аграрному секторі економіки України доводить об'єктивно існуюча потреба в розширенні галузевого ринку аудиторських послуг.

У розробку питань теорії та практики аудиту вагомих внесок зробили вітчизняні науковці: Ф. Ф. Бутинець, З. В. Гуцайлюк, Г. М. Давидов, М. Я. Дем'яненко, Н. І. Дорош, В. М. Жук, О. А. Петрик, І. І. Пилипенко, О. Ю. Редько, В. Я. Савченко, В. В. Сопко, В. О. Шевчук та ін.

Незважаючи на численні наукові розробки, проблема створення цілісної системи аудиторського обслуговування залишається невирішеною і в першу чергу через відсутність єдиної концепції функціонування і розвитку аудиторської діяльності в Україні. Сучасний аудит в Україні був започаткований з моменту прийняття в 1991 р. Закону України «Про підприємства в Україні» [4], в якому вказувалося, що річний баланс всіх підприємств, за винятком тих, що повністю утримуються за рахунок бюджету, підлягає обов'язковому аудиту. Аналогічні норми були прописані

і в таких нормативно-правових актах як Закон України «Про цінні папери та фондову біржу», Закон України «Про господарські товариства», Закон України «Про банкрутство» та інші. За невиконання цієї норми було передбачено матеріальну (майнову) відповідальність в розмірі 10 % від належних до сплати сум податків та інших обов'язкових платежів за неподання аудиторського висновку в органи ДПІ. За перші роки легалізації аудиту в Україні кількість аудиторів та аудиторських фірм стрімко почала зростати. Проте через деякий час нормою Закону України «Про господарські товариства» [2], введеною на підставі постанови Верховної Ради України «Про порядок введення в дію Закону України «Про аудиторську діяльність», [5] були введені певні обмеження щодо аудиту: господарські товариства, в яких річний господарський оборот становив менше, ніж 250 неоподатковуваних мінімумів можуть не подавати аудиторський висновок в органи ДПІ.

Нові зміни до Закону України «Про аудиторську діяльність» [3] дали поштовх до нової хвилі в розвитку вітчизняного аудиту: 12 категорій підприємств, зокрема — акціонерні товариства, підприємства — емітенти облігацій та ін. були зобов'язані подавати аудиторський висновок до Державної Комісії з цінних паперів та фондового ринку України (а це понад 30000 річних звітів). Проте відповідно до нещодавніх змін щорічний аудит повинні проводити майже всі суб'єкти господарювання [1]. Аналіз даних [7, 8] дає можливість стверджувати, що кількість зареєстрованих підприємств в різних галузях економіки і кількість зареєстрованих аудиторських компаній протягом 2008 р. майже не змінилася в пропорції (на 1 аудиторську компанію (аудитора) на 01 січня 2008 р. припадало 516 підприємств проти 513 — на 01 липня 2008 р.).

Останніми змінами Закону України «Про аудиторську діяльність» Верховна Рада звузила коло «щасливчиків», для яких щорічне аудиторське підтвердження фінансової звітності є обов'язковим. Таких категорій підприємств небагато.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок про те, що на перший план висуваються дві проблеми: проблема якості аудиту і проблема вартості аудиту. Зрозуміло, що повний аудит підприємства буде коштувати підприємству дорожче, ніж, скажімо, підтвердження фінансової звітності. Проте постає проблема якості аудиту. Аналіз наукових публікацій дає змогу стверджувати, що на сьогодні на одного аудитора припадає до 40-50 фінансових звітів акціонерних товариств, серед яких є великі заводи, залізниці. Зрозуміло, що без ефективної та дієвої автоматизованої системи аудитори будуть витрачати набагато більше часу (а отже

і коштів) для висловлення думку щодо достовірно складених фінансових звітів. Аналіз програмних продуктів в цій сфері дозволив виділити 5 найбільш розповсюджених автоматизованих систем з обліку. І серед них чимале місце займають програмні продукти фірми 1 «С».

Незважаючи на щорічне збільшення зареєстрованих аудиторів (аудиторських фірм), аудит в Україні поки не став серйозним бізнесом. Левова частка аудиторських фірм не має не більше 2—3-х аудиторів, не має постійного службового приміщення, не має вільних коштів для постійного удосконалення професійних знань на науково-практичних семінарах, тренінгах тощо [6]. Другою основною перешкодою розвитку аудиту в Україні є проблема вартості аудиту. Середня вартість замовлення з обов'язковою законодавчо передбаченого аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання в цілому по Україні становить 5,1 тис. грн., тоді як ініціативного — 24,3 тис. грн. Превага вартості ініціативного аудиту досягається за рахунок аудиту фінансової звітності державних підприємств. Проте офіційної калькуляції визначення вартості аудиторських послуг і досі немає [6]. Враховуючи дані Держкомстату України станом на 01.01.2007 р. серед загальної кількості зареєстрованих підприємств — 1210233 [8] — раз на три роки аудит може проходити лише десята їх частина. Якщо взяти до уваги, що середня вартість підтвердження аудиту фінансової звітності невеликих складає 3300 грн [6], то стає зрозумілим, що дозволити собі таку «розкіш» зможе не кожне підприємство. Тим паче, що досі нема норм, які б регулювали порядок нарахування штрафів стосовно неподання органам статистики аудиторського висновку разом із річною фінансовою звітністю.

Враховуючи вищевикладене, варто відмітити, що норми вітчизняного законодавства є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарювання. Тому, незалежно від форми власності підприємства, його організаційно-правової форми господарювання, побажань власників (керівників) підприємств, проведення аудиту фінансової звітності є обов'язковим до виконання.

Дискусійним є питання розширення кола об'єктів обов'язкового аудиту в аграрному секторі, оскільки при середній вартості одного замовлення аудиту фінансової звітності підприємств аграрного сектора у сумі 8100 грн лише незначна кількість таких підприємств може профінансувати подібні витрати. Потребує подальшої розробки також механізм оптимального співвідношення систем і методів регулювання аудиторської діяльності в Україні.

Література

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р., № 3125-ХІІ.
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність» від 14.09.2006 р., № 140-V.
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р., № 1576-ХІІ.
4. Закон України «Про підприємства» від 27.03.1991 р., № 887-ХІІ.
5. Постанова Верховної Ради України «Про порядок введення в дію Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р., № 3126-ХІІ.
6. *Редько О. Ю.* Аудит в Україні. Морфологія: монографія / Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України; Національний Центр обліку та аудиту. — К.: Інформаційно-аналітичне агентство, 2008 — 493с.
7. www.apu.com.ua
8. www.ukrstat.gov.ua

Т. Н. Горлач,

Начальник Учебно-методического компьютерного центра
кафедры информатики,
Сумской государственной университет

ОПЫТ РАБОТЫ ЦСО ФИРМЫ 1С СУМСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

Более 10 лет на базе кафедры информатики СумГУ работает Учебно-методический компьютерный центр. Первоначально его целью было научить слушателей элементарной работе на персональном компьютере.

Позже мы стали делать акцент в своей работе на расширение профессиональной и специальной подготовки. Об основных направлениях нашей работы:

- Восьмой год наш центр ведет подготовку по профессиям «Оператор компьютерного набора» и «Оператор компьютерной верстки».
- Школьники города и близлежащих населенных пунктов проходят обучение как по базовому курсу «Пользователь ПК» так и по специальным направлениям: «Программирование», «Компьютерная графика», «Разработка Web-сайтов».
- С 2007 года в нашем университете работает локальная академия Cisco, где ведется обучение специалистов компьютерных сетей по программе базового курса CCNA.